

Dosarul nr. 2ra-524/23
2-21125975-01-2ra-05042023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Lastavețchi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, I. Țurcan, I. Cotruță)

Î N C H E I E R E

21 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Spatari Dumitru,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Spatari Dumitru împotriva Ministerului Justiției și Administrației Naționale al Penitenciarelor cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin discriminare,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Spatari Dumitru și a fost menținută hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La data de 21 august 2021, Spatari Dumitru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției și Administrației Naționale al Penitenciarelor cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin discriminare.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că este născut în r-nul Criuieni, satul Ișnovăț.

Fiind condamnat la detențiune pe viață pentru infracțiune excepțional de gravă, urma să ispășească pedeapsa în penitenciar de tip închis.

Inițial, a fost deținut 6 ani în izolatorul de urmărire penală nr. 13 - Chișinău și anume, de la 23 august 1995 până la 08 iunie 2001.

Reclamantul a comunicat că, de la 08 iunie 2001, până în prezent, își ispășește pedeapsa în Izolatorul de Urmărire penală nr. 17 - Rezina.

Reclamantul a indicat asupra faptului că nu s-a văzut cu surorile sale de peste 6 ani, iar soția trebuie să parcurgă peste o 100 de kilometri din r-nul Sângerei și, de fiecare dată, este nevoită să suporte cheltuieli mari.

Potrivit reclamantului, distanța dintre locul de reședință și Izolatorul de Urmărire

Penală nr.17 Rezina este foarte mare, motiv din care nu poate întreține legătura cu familia, rudele și cei apropiați.

De asemenea, s-a menționat că deținerea sa în Izolatorul de Urmărire Penală nr. 17 Rezina îl împiedică să se bucure, în mod regulat, de dreptul la întrevvedere cu rudele sale, mai ales că o parte din ele sunt în vârstă.

În opinia reclamantului, detențiunea sa în Izolatorul de Urmărire Penală nr. 17 Rezina și refuzul autorităților de a-l transfera în Penitenciarul nr. 15-Cricova sau Penitenciarul nr. 9-Pruncul, reprezintă discriminare indirectă și multiplă pe criteriile loc de trai și durată a detenției în realizarea vieții private și de familie.

În drept, cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe prevederile art. 1, 16, 28 din Constituție, art. 1, 8, 14 din Convenția Europeană, pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Codul de executare și Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare.

Prin hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă acțiunea.

La data de 24 decembrie 2021 Spatari Dumitru a declarat apel împotriva hotărârii din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Spatari Dumitru și a fost menținută hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut ca fiind corectă soluția primei instanțe privind respingerea acțiunii.

Instanța de apel a stabilit că, apelantul Spatari Dumitru, deținut în Penitenciarul nr. 17 – Rezina, solicită constatarea încălcării drepturilor garantate de legislația națională și internațională art. 1, art. 16 și 28 din Constituția RM și art. 1, 8, 14 din Convenția Europeană a pentru apărarea drepturilor omului, care a dus la discriminarea indirectă și multiplă pe criteriile loc de trai și durată a detenției în realizarea vieții private și de familie manifestat prin punerea în executare a sentințelor de condamnare contrar art. 72 alin. (4) din Codul penal, art. 196 alin. (2), art. 199 alin. (2) și pct. 961 din SEPC; precum și repararea prejudiciului moral în mărime de 150 000 lei.

Având în vedere cele supra enunțate, instanța de apel a reținut că, apelantul pretinde încălcarea dreptului la viață privată și de familie prin detenția acestuia contrar prevederilor art. 72 din Codul penal, însă nu argumentează în nici un mod, prin care acțiuni concrete li se aduce atingere acestui drept.

Instanța de apel a mai notat că din înscrisurile dosarului nu se atestă vreo încălcare sau limitare din partea administrației penitenciarului a drepturilor reclamantului/apelant la întrevederi în perioada de detenție, prin urmare nu poate fi constatată încălcarea acestui drept. Mai mult ca atât, în cererile adresate Ministrului Justiției solicită transferarea într-un alt penitenciar, ținând cont de domiciliul săi, însă nu justifică necesitatea transferului.

Totodată, instanța de apel a respins argumentele apelantului cu privire la

dificultățile întâmpinate de soție și de surorile sale în legătură cu deplasarea lor la penitenciarul în care este deținut, acestea având un caracter exclusiv declarativ.

Cu referire la pretenția privind compensarea prejudiciului moral, având în vedere că aceasta derivă din pretenția principală cu privire la constatarea încălcării drepturilor reclamantului, instanța de apel a notat că consideră că aceasta în mod temeinic a fost respinsă de instanța de fond, conform principiului *accessorium sequitur principale*.

La data de 10 martie 2023, Spatari Dumitru a declarat recurs împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului s-a invocat că, la adoptarea deciziei contestate nu a fost aplicată legea care urma a fi aplicată, aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrară, erori care au dus la încălcarea drepturilor sale.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău pronunțat dispozitivul deciziei la 29 noiembrie 2022.

La 30 ianuarie 2023, prin intermediul poștei, copia deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces, fapt confirmat prin scrisoarea de expediere a actului judecătoresc (f.d.111).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul declarat de Spatari Dumitru, la 10 martie 2023, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

La 10 aprilie 2023, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Ministerul Justiției și Administrația Națională al Penitenciarelor, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 131).

Referințe nu au fost depuse

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru

principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Spataru Dumitru, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Spataru Dumitru, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și

(4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter neevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Spatari Dumitru, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Spatari Dumitru, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Spatari Dumitru, se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi